

ZA MONARCHY NA JADRAN

ŽE UŽ VÁS TROCHU NUDÍ CHORVATSKO A JEHO MOŘE? A COŽ TAKHLE PODÍVAT SE O KOUSEK DÁL PO TOM SAMÉM POBŘEŽÍ, Tedy DO SLOVINSKA A ITÁLIE? MOŽNÁ BUDETE PŘEKVAPENI, CO VŠE TAMNÍ POBŘEŽÍ NABÍZÍ: BOHATOU HISTORIÍ, STŘEDOMOŘSKOU ATMOSFÉRU A PŘEDEVŠÍM PESTROU KUCHYNI! SKUTEČNÁ NÁDHERA A HLAVNĚ ROZMANITOST NA MALÉM PROSTORU.

PIRAN JE STAROBYLÉ MĚSTEČKO NA VÝBĚŽKU SLOVINSKÉHO POBŘEŽÍ. JEHO DOMINANTOU JE KOSTEL A PRO STÍSNĚNÁ PŘÍMOŘSKÁ MĚSTEČKA NETYPICKÉ VELKÉ KRUHOVÉ NÁMĚSTÍ. NAJDETE TADY VŠAK I TYPICKÉ ÚZKÉ ULIČKY S VŠUDYPŘÍTOMNÝM PACHEM SMAŽENÝCH RYB. A POZOR: NÁZVY ULIC JSOU DVOJAZYČNÉ, PROTOŽE TADY OD DOB ITALSKÉ NADVLÁDY SÍDLÍ ITALSKÁ MENŠINA.

Slovinsko je opravdu nádherné – a místní lidé, s nimiž se snadno navazuje rozhovor, vám budou s gustem vykládat, proč tomu tak je. Jako třeba ten staříček rybář, který si byl odpovědí zcela jist: „Když Bůh stvořil svět, zbyla mu nakonec hrst krásy, kterou rozsypal nad Slovinskem.“ Má pravdu, a pojďme tedy ty krásy prozkoumat!

KAM AUTA NESMÍ

Začneme v Piranu – v tomto malém přístavním městečku jako by se zastavil čas, ovšem v dobrém slova smyslu. Ani Mc Donald, ani stánky všeho druhu a se vším možným, namísto toho nádherné náměstí, uprostřed s elegantním, zrcadlově hladkým oválem, kde se proháněly děti na bruslích. Auta sem ani na nábřeží nesmí, takže je o bezpečí postaráno. Dnes tu vládne opravdová prázdninová idyla a na místech, kde dříve parkovala auta, hrají mladí i staří hru podobnou francouzskému pétanque.

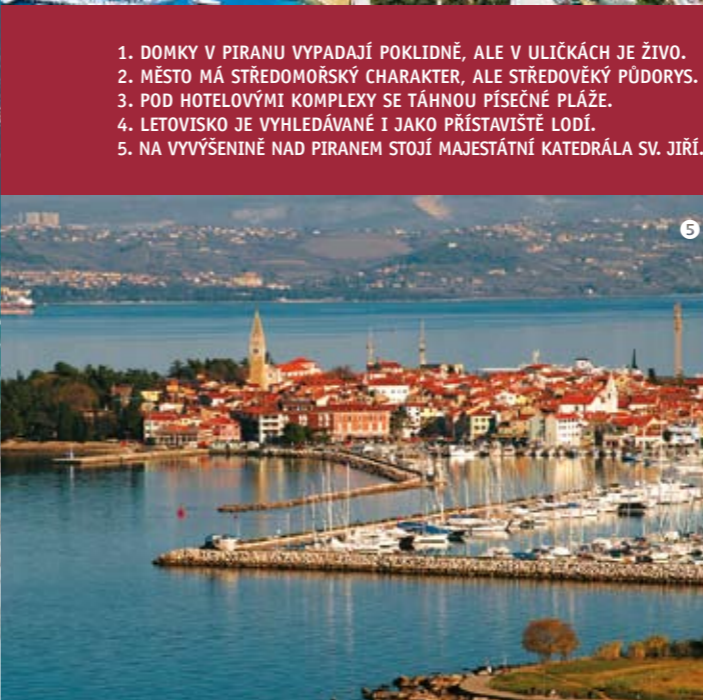
Piran leží na konci úzkého a dlouhého poloostrova. Je to město s úzkými uličkami a hustě za sebou řazenými domy, které od pobřeží stupňovitě vyplňují okolní svahy, prudce se zdvihající od moře. Má typický středomořský charakter se středověkým půdorysem. Za svůj neobyčejný šarm vděčí dlouholeté benátské vládě. Uličky, náměstíčka, mohutná věž kostela sv. Jiří – to vše vyvolává dojem, že se člověk pohybuje po miniatuře Benátek.

OHŇIVÝ PIRAN

Piran je dodnes dvoujazyčný, dlouholetá společná historie se sousední Itálií je tu vidět na každém kroku. V případě Piranu to ovšem výjimečně nebyli Římané, kteří město založili. Byli to Řekové, kteří využívali tento ostrovní výběžek před svým sídlištěm Aegida, dnešním Koperem, už daleko dříve. I když jen pro bezpečnostní oheň, který sloužil jako majákové světlo pro jejich lodě. Řeckému názvu pro oheň – pyros – také Piran vděčí za své jméno.

1. DOMKY V PIRANU VYPADAJÍ POKLIDNĚ, ALE V ULIČKÁCH JE ŽIVO.
2. MĚSTO MÁ STŘEDOMOŘSKÝ CHARAKTER, ALE STŘEDOVĚKÝ PŮDORYS.
3. POD HOTELOVÝMI KOMPLEXY SE TÁHNOU PÍSEČNÉ PLÁŽE.
4. LETOVIŠKO JE VYHLEDÁVANÉ I JAKO PŘÍSTAVIŠTĚ LODÍ.
5. NA VYVÝŠENINĚ NAD PIRANEM STOJÍ MAJESTÁTNÍ KATEDRÁLA SV. JIŘÍ.

PIRANSKÝ BLAHOBYT NAPŘÍČ STALETÍMI

Historie Piranu byla v minulosti provázána s Itálií. V 10. století, kdy se města podél pobřeží Istriie chtěla osvobodit ze závislosti na feudálech, našla spojence v Benátské republice, která se stávala stále silnější mocností. Nakonec ovládla jedno město po druhém. Piran ovšem z tohoto spojení těžil a stal se bohatým městem, kam se hrnuli florenšští obchodníci a bankéři. Velké příjmy mělo město z lovu ryb a obchodu s vínem, olejem a přirozeně se solí. Se zánikem Benátské republiky v roce 1787 začala pro Piran nová historická epocha. V 19. století se dostal pod císařské Rakousko a nastala doba blahobytu. Byla znovu oživena výroba soli a Piran se stal obchodním centrem, úzce propojeným s Terstem i s ostatními evropskými zeměmi. Portorož, která na Piran navazuje, byla stále vyhledávanějším lázeňským místem, kam se sjížděla evropská smetánka. Po 1. světové válce bylo celé území přiděleno Itálii a pod její nadvládou zesílily sociální a národnostní nepokoje, které už bujely za Rakouska. Po válce se stal Piran a jeho okolí součástí Jugoslávie, v 90. letech Slovinska.

Přístav má skutečně bohatou historii, která je nejvíce propojena se sousední Itálií. Po válce patřil k Jugoslávii, od roku 1991 už k samostatnému Slovinsku a platí za památkově chráněnou perlu Jadranu. Historických zástavb v typickém benátském stylu se pozdější vývoj téměř nedotkl. Nedošlo zde k přestavbám, revitalizacím a podobným často nešetrným zásahům, jako v sousední Izole nebo Koperu. Krása však má svou cenu. Piran trpí věčným nedostatkem parkovacích míst. Návštěvník však může své auto odstavit na velkém parkovišti před vjezdem do města a dojet do centra stále pendlujícím mikrobusem.

Na jihu přechází Piran volně do dalšího letoviška Portorož. Označíme-li Piran jako Malé Benátky, pak je Portorož jejich Lido. Na rozdíl od historického Piranu je Portorož moderní turistické centrum, které se táhne podél dlouhé zátoky s písčitou pláží. Celá řada historických hotelů, které ještě pamatují ➤

1

slávu Portorože coby letoviska bohatých obyvatel rakousko-uherské monarchie, prošla přestavbou.

Na slovinské části stojí rovněž za návštěvu malé rybářské městečko Izola s benátským flairem. Nad starým městem se tyčí věž Maurů a v romantických uličkách se nacházejí barokní patricijské domy a příjemné kavárny.

VZHŮRU DO ITÁLIE!

A zde už pomalu začíná Itálie. Nejdříve minete Terst a pak projedete kolem překrásného zámku Miramare, který si postavil Maxmilian Habsburský, mladší bratr císaře Franze Josefa. Miloval moře a procestoval mnoho zemí, snil však o vlastní rezidenci, kde by se mohl věnovat své rodině a oblíbenému studiu. Když přišel jako osmnáctiletý oficír v roce 1850 do Terstu, okamžitě se rozhodl, že tu zůstane. Prý tenkrát prohlásil, že poslední, co mu leží na srdci, je stát se císařem, a vše, co od svého života očekává, je zámek s rozsáhlou zahradou na pláži. Zámek byl dokončen v roce 1860. Maxmilian se však dlouho ze svého zámku netěšil, roku 1867 byl zastřelen v Mexiku.

ROMANTIKA V LAGUNĚ

K nejznámějším letoviskům na severním Jadranu na italské straně patří bezpochyby Grado. Je to kouzelné přístavní městečko a oblíbené lázeňské středisko. Už samotný název „Grado“ (přístav, kotviště) naznačuje jeho původní určení. Grado bylo vedlejším přístavem římského sídla Aquileia, tehdejšího hlavního města celé Istrie. Základní kámen tedy položili Římané. S Aquileiou je město spojeno hrází, vybudovanou roku 1914. Její poslední úsek tvoří otočný most spojující pevninu s ostrovem, který se otevírá, má-li propustit lodě.

1. ZÁMEK MIRAMARE V ITALSKÉM TERSTU SI JEHO MAJITEL MAXMILIAN HABSBUŘSKÝ NEMĚL ČAS UŽÍT.
2. PŘÍSTAV V TERSTU JE POKLIDNÝ, KOUSEK ODSUD VŠAK NAJDETE POULIČNÍ UMĚLCE, KTERÍ TADY POŘÁDAJÍ KONCERTY.
3. GRADO BYLO OFICIÁLNÍMI LÁZNĚMI HABSBUŘSKÉ MONARCHIE. DNES SEM LIDÉ JEZDÍ ZA OBZVLÁŠTĚ ČISTÝM MOŘEM I ROMANTIKOU.

2

3

i PRAKTICKÉ INFORMACE

JAK SE TAM DOSTAT:

Autem: Od českých hranic na pobřeží severního Jadranu je to kolem 760 kilometrů. Jedete přes Rakousko – tady i ve Slovinsku potřebujete dálniční známku!

UBYTOVÁNÍ:

Ubytování tu pořídíte od 20 EUR na osobu a noc (dvouhvězdičkový hotel), konkrétní nabídku i ceny najdete na www.slovenia.info. Solidní nabídku hotelů má www.ooking.com. U hostelů se nám osvědčil www.HostelWorld.com, kdy kartou zaplatíte zálohu 10 %, zbytek doplatíte na místě.

Tip na ubytování (i pokoukání):

Kempinski Palace Portorož Loni byl po velkolepé kompletní rekonstrukci znovu zahájen provoz hotelu Grand Palace, který byl vždy pýchou a symbolem Portorože. Této náročné přestavby

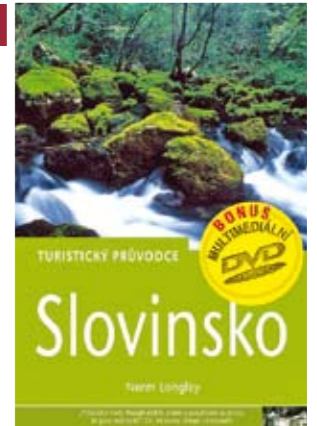
se neujal nikdo jiný než hotelový řetězec Kempinski. Architektům a památkářům se skvěle podařilo propojit minulost, tradici a modernu. Historie hotelu sahá do roku 1910, kdy byl dokončen podle návrhu rakouského architekta Giovanniho Eustacchia a brzy se stal dostaveníčkem pestrého publika: pobývali tu Orson Wells, Yul Brunner, Marcello Mastroianni i Sophia Lorenová. Krátce před zavřením v roce 1983 byl vyhlášen historicky chráněnou kulturní památkou. Dnešní Kempinski Palace Portorož je ukázkou historických prvků (najdete tu secesi, bauhaus, kubismus i modernu). Hotel tvoří historické jádro z roku 1910 a moderní přístavba s dalšími pokoji a velkoryse pojatým lázeňským areálem, jenž má své těžiště v aromaterapii a homeopatii. Respekt k minulosti a tradici byl citlivě zkombinován s novými architektonickými přístupy a potřebami. Tento stylový i materiálův mix vzbudí u každého pozornost hned na první pohled. Pokoj pro dva pořídíte od 205 EUR.

CO ZAKOUSNOUT:

Tradičními slovinskými pokrmy jsou čevapčiči (opékané ruličky mletého masa) a sarma (zelné listy plněné masem a rýží). Slovinci si potrpí na zvěřinu, mají rádi maso z medvěda, srnčí či bažantí. Vyzkoušejte polévku jota (s fazolemi a kyselým zelím). Skvělá je sušená šunka (pršut), žlikrofi (ravioli plněné bramborami, cibulí a slaninou) a žganci (pohanková či ovesná kaše podávaná se zelím). Na pobřeží se samozřejmě setkáte s množstvím různě upravených ryb. Pokud máte rádi sladké, ochutnejte rolku z kynutého těsta plněnou ořechy, medem či estragonem (potica). A dejte si pálenku sadjevec!

Tip na restauraci:

V bezprostřední blízkosti Portorože v Nove Vsi se nachází sympatický rodinný podnik – hospůdka rodiny **Medos Na Burji**, kde bez předchozí rezervace stůl nedostanete. Kuchařská legenda Moreno Medos totiž vaří výtečně: nezapomenutelné carpaccio ze srnčího, typická rybí polévka „brodet“ nebo gnocchi s omáčkou z divokého radicchia, k tomu

místní aromatické červené víno Refosco – podávané na kouzelné terase s výhledem na moře.

CO SI PŘIBALIT:

Průvodce o Slovinsku z edice Rough Guides. Jako bonus obdržíte multimediální DVD s cestopisným filmem a program na úpravu digitálních fotografií Zoner Photo Studio 9 Xpress; verze je určená pro cestovatele s podporou GPS. Cena 648 Kč, více na www.jota.cz

VÍCE INFORMACÍ:

www.portoroz.si
www.piran.si
www.slovenia.info
www.grado.it

ČISTÉ MOŘE V ZÁVĚTRÍ

Dnes leží ostrov Grado stále dost daleko od městských aglomerací a znečištěných průmyslových center. Oprávněně se chlubí svou čistou mořskou vodou s kvalitním obsahem minerálů, který souvisí se zvláštními poměry proudění a rozsáhlou lagunou. V tomto prostředí se násobí blahodárný účinek slunečního záření prostřednictvím mikroklimatu a vzduchu bohatého jódem. Na klima Grada rovněž blahodárně působí alpský masiv, který lagunou chrání před studenými větry.

Díky všem těmto výhodám zde vzniklo roku 1873 lázeňské středisko (Ospizio Mario). V roce 1892 prohlásil císař Franz Josef Grado za „oficiální lázně“ habsburské monarchie a počátkem 20. století se začal rozvíjet turistický ruch. Dnes patří Grado k nejvyhledávanějším letoviskům na Jadranu. Tedy neváhejte, čeká na vás kouzlo zapomenutého mocnářství!

FOTO: SHUTTERSTOCK, MAPA: HANA POKORNÁ

NAŠE REPORTÉRKA NATASCHA KAMES DOPORUČUJE: Navštivte slavný hotel Belle Époque v Portoroži; a to i tehdy, pokud máte hlouběji do kapsy a nemůžete si dovolit se ubytovat tady. Toto místo je totiž doslova ukázkou historických architektonických prvků: najdete tu secesi, bauhaus, kubismus i modernu!